

Sygn. akt I ACa 747/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Kłos
Sędziowie:	SSA Jolanta Grzegorzcyk (spr.) SSA Małgorzata Dzięciołowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Jacek Raciborski

po rozpoznaniu w dniu 19 października 2012 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **(...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł.**

przeciwko **Samodzielnemu Publicznemu (...) Szpitalowi (...) w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 11 kwietnia 2012 r. sygn. akt X GC 52/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od Samodzielnego Publicznego (...)Szpitala (...) w W. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 747/12

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. wystąpiła z pozwem przeciwko Samodzielnemu Publicznemu (...) Szpitalowi (...) w W. o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zasądzenie od strony pozwanej kwoty 1.027.166,72 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty i kosztami postępowania sądowego, w tym kosztami zastępstwa procesowego.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 28 października 2011 roku Sąd Okręgowy w Ł. (...) Wydział Gospodarczy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.027.167 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12 października 2011 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 12.840 zł tytułem opłaty sądowej i kwotę 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (k. 330).

Pozwany złożył zarzuty od nakazu zapłaty zaskarżając go w całości i wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania (k. 336).

Pozwany nie kwestionował istnienia wierzytelności wynikających z powołanych w pozwie faktur. Natomiast zakwestionował ważność zawartych umów o współpracy. Powołał się na wprowadzony z dniem 22 grudnia 2010 roku, ustawą z dnia 22 października 2010 roku o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej w art. 53 ust. 6 tej ustawy zakaz dokonywania czynności prawnych mających na celu zmiany wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej bez zgody podmiotu tworzącego. Pozwany podniósł, że jego organ założycielski (...)Uniwersytet Medyczny nie wydał zgody na dokonanie opisywanych czynności prawnych. Pozwany ponadto zarzucił, że zawarcie przez powoda ze wskazanymi w pozwie wierzycielami pozwanego umów o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń – jako naruszających zasadę współżycia społecznego wobec pozwanego, bowiem godzących w zasady rzetelności i lojalności, naruszało przepis art. 353¹ kc, a ponadto wobec nie uzyskania zgody podmiotu tworzącego na zmianę wierzyciela w wyniku dokonanej spłaty wierzytelności za naruszające art. 53 ust. 6 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. W konsekwencji w świetle art. 58 § 1 kc należy zdaniem pozwanego uznać za nieważne przedmiotowe umowy i czynności prawne dokonane przez powoda w ich wyniku. (sprzeciw pozwanego k. 336 – 340).

W piśmie z dnia 21 lutego 2012r. powód wniósł o zasądzenie od pozwanego odsetek ustawowych od kwoty 1.027.166,72 zł za okres od dnia 12 października 2011 roku do dnia 9 stycznia 2012 roku, kwoty 449.217,52 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 stycznia 2012 roku do dnia zapłaty, zasądzenie kosztów postępowania. Powód cofnął pozew w pozostałym zakresie ze zrzeczeniem się roszczenia. W piśmie tym powód wyjaśnił, że ograniczył powództwo w zakresie należności głównej udokumentowanej fakturami wystawionymi przez (...)co do kwoty 577.949,20 zł. z uwagi na to, że pozwany w dniu 10 stycznia 2012 roku dokonał zapłaty w/w kwoty na rachunek swojego dostawcy, która to kwota została następnie przekazana powodowi. (pismo k. 435 – 442).

W piśmie z dnia 10 kwietnia 2012 roku powód ograniczył powództwo, wnosząc o zasądzenie od pozwanego odsetek ustawowych od kwot: 1.027.166,72 zł od dnia 12 października 2011 roku do dnia 9 stycznia 2012 roku, 449.217,52 zł za okres od dnia 10 stycznia 2012 roku do dnia 21 marca 2012 roku, 414.361,33 zł za dzień 22 marca 2012 roku, 160.693,41 zł od dnia 23 marca 2012 roku do dnia 27 marca 2012 roku a także kwoty 140.620,53 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 marca 2012 roku do dnia zapłaty. Powód cofnął pozew w zakresie należności głównej w zakresie kwoty 308.596,99 zł (pismo k. 500).

Po rozpoznaniu zarzutów i przeprowadzeniu postępowania dowodowego, wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2012r. Sąd Okręgowy uchylił w całości nakaz zapłaty z dnia 28 października 2011 r. i zasądził od Samodzielnego Publicznego (...)Szpitala (...) w W. na rzecz (...) spółki akcyjnej z siedzibą w Ł.:

- a) odsetki ustawowe od kwoty 1.027.166,72 zł za okres od 12 października 2011 roku do 9 stycznia 2012 roku,
- b) odsetki ustawowe od kwoty 449.217,52 zł za okres od 10 stycznia 2012 roku do 21 marca 2012 roku,
- c) odsetki ustawowe od kwoty 414.361,33 zł za dzień 22 marca 2012 roku,
- d) odsetki ustawowe od kwoty 160.693,41 zł za okres od 23 marca 2012 roku do 27 marca 2012 roku,
- e) kwotę 140.620,53 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 28 marca 2012 roku,

f) kwotę 20.057 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 7.217 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i umorzył postępowanie w pozostałym zakresie.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy oparł na ustaleniach, które Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne (k.512 odwr.-517)

Sąd I instancji w oparciu o poczynione ustalenia doszedł do wniosku, że powód na podstawie umów o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń zawartych ze spółkami (...), (...), „(...) (...), (...), (...) jako poręczyciel zobowiązał się także spłacić zobowiązania pozwanego. Wysokość limitu poręczenia przez powoda zobowiązań pozwanego była wskazana w umowach.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutu pozwanego odnośnie nieważności zawartych przez powoda z wyżej wymienionymi spółkami umów o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności udzielania poręczeń, jako zawartych bez zgody organu, który utworzył pozwany Szpital, tj. (...) Uniwersytetu Medycznego. Zarzut ten strona pozwana uzasadniała brzmieniem przepisu art. 53 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 22 października 2010 roku o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. nr 230, poz. 1507).

Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z treścią powołanego art. 53 ust. 6 i 7 znowelizowanej ustawy o zakładach opieki zdrowotnej w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 22 października 2010 roku o zmianie tej ustawy, wymóg uzyskania zgody organu założycielskiego dotyczy „czynności prawnych mających na celu zmianę wierzyciela w przypadku samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej”.

W ocenie Sądu Okręgowego umowy o współpracy zawarte pomiędzy powodem a wyżej wskazanymi spółkami do tego rodzaju czynności nie mogą być zaliczone. Umowy te odpowiadają bowiem treści umowy poręczenia, nie zaś umowie cesji wierzytelności regulowanej w przepisach art. 509 i nast. kc.

Treścią tych umów jest bowiem spłata zobowiązań dłużnika, za którego powód poręczył w przypadku nie wywiązania się przez dłużnika z obowiązku zapłaty wymagalnych zobowiązań, nie zaś bezpośredni przelew wierzytelności na inny podmiot przez wierzyciela.

Powołując się na stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 24 kwietnia 2008r., IV CSK 39/08 LEX nr 424361), Sąd Okręgowy podzielił pogląd, że przepis art. 509 k.c. nie ma zastosowania w sytuacji, gdy strony zawarły umowę poręczenia. W przypadku umowy poręczenia nie dochodzi do przeniesienia wierzytelności na skutek czynności prawnej wierzyciela, ale do nabycia wierzytelności z mocy samego prawa przez osobę trzecią (poręczyciela), która spłaca wierzyciela (art. 518 § 1 kc). Nie można utożsamiać dwóch odrębnych instytucji prawa cywilnego w sytuacji gdy ustawodawca w sposób wyraźny je różnicuje.

Dlatego, zdaniem Sądu Okręgowego, wskazany przez stronę pozwaną art. 53 ust 6 i 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej nie znajduje zastosowania do umów zawartych między powodem a spółkami.

Pozwany pomimo podniesienia powyższego zarzutu spełnił większą część dochodzonego roszczenia. Okoliczność powyższa świadczyć może w ocenie Sądu Okręgowego, iż zarzut ten podnoszony był przez stronę pozwaną jedynie z powodów formalnych w celu przedstawienia stanowiska strony pozwanej kwestionującego roszczenia powoda bez przekonania o jego rzeczywistej zasadności.

Z uwagi jednakże na pozostałą sporną część dochodzonego świadczenia w odniesieniu do powyższego zarzutu, Sąd Okręgowy ocenił, iż zarzut ten jest bezzasadny.

Sąd I instancji jako niezasadny ocenił zarzut pozwanego, który powołał się na nieważność umowy zawartej między (...) S.A. a wskazanymi wyżej spółkami. Nieważność ta ma wynikać, zdaniem pozwanego, z treści przepisu art. 53 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej w brzmieniu ustalonym przez ustawę z

dnia 22 października 2010 roku o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. nr 230 poz. 1507). Ustawa nowelizacyjna weszła w życie z dniem 22 grudnia 2010 roku i stosuje się do zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, powstałych po dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej.

Jak wskazał sam pozwany (okoliczności te nie były kwestionowane przez powoda), faktury VAT zostały wystawione w ramach umów pozwanego z dostawcami zawartymi przed dniem 22 grudnia 2010 roku (k. 445 i 449).

Według Sądu Okręgowego, jako datę powstania dochodzonych zobowiązań przyjąć należy datę zawarcia przez pozwanego ze spółkami (...), (...), (...), (...), (...) umów kupna bądź dostawy artykułów medycznych czy wreszcie - serwisowania sprzętu medycznego. Z datą zawarcia tych umów, pozwany Szpital zobowiązał się do zapłaty na rzecz sprzedającego ceny za zakupiony czy dostarczony towar, czy za serwisowanie sprzętu medycznego. Samo zobowiązanie jako węzeł prawny łączący strony umowy powstało już w dacie zawarcia umów sprzedaży i dostawy artykułów medycznych, czy serwisowania sprzętu medycznego, tj. przed datą 22 grudnia 2010 roku.

Dlatego Sąd ten przyjął, że datą powstania zobowiązania pozwanego Szpitala wobec wyżej wymienionych spółek nie jest data wystawienia czy wymagalności faktury, skoro zobowiązanie pozwanego powstało w dacie zawarcia umów sprzedaży bądź dostawy sprzętu medycznego, ponieważ z chwilą zawarcia wskazanych umów na pozwanego został nałożony obowiązek określonego zachowania. Artykuł 353 k.c. określa podstawową strukturę i treść stosunku zobowiązaniowego. Na treść każdego stosunku zobowiązaniowego składa się istnienie uprawnienia po stronie wierzyciela i skorelowanego z nim obowiązku oznaczonego działania lub zaniechania po stronie dłużnika.

Przepisy znowelizowanej ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, w tym przepis art. 53 ust. 6 i 7 w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 22 października 2010 roku o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, które weszły w życie z dniem 22 grudnia 2010 roku nie mają zastosowania do zobowiązań dochodzonych od pozwanego Szpitala jako powstałych przed dniem jej wejścia w życie.

Przyjęcie odmiennego zapatrywania prowadziłyby bowiem do uznania działania mocy tego przepisu z datą wsteczną przed jego uchwaleniem i wejściem w życie.

Jak zauważył Sąd Okręgowy, przepis intertemporalny zawarty w art. 4 ustawy z dnia 22 października 2010 roku o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej jest jedynie powtórzeniem ogólnie obowiązującej zasady, wyrażonej m.in. w przepisie art. XXVI ustawy z dnia 22 kwietnia 1964 roku Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz. U. nr 16 poz. 94 z 1964 r.), iż do oceny skutków prawnych czynności prawnych stosować należy prawo obowiązujące w dacie dokonania czynności. Tak więc zgodnie z jego treścią, przepisy znowelizowanej ustawy stosuje się do zobowiązań powstałych po dniu jej wejścia w życie a zatem do umów, z których wynikają te zobowiązania zawartych również po tej dacie.

Dlatego też podnoszony przez stronę pozwaną zarzut nieważności wskazanych umów jest niezasadny. Sąd I instancji stwierdził, że legitymacja powoda do wystąpienia z niniejszym powództwem wynika z treści przepisu art. 518 § 1 kc, zgodnie z którym osoba trzecia, która spłaca wierzyciela nabywa spłaconą wierzytelność do wysokości zapłaty.

Na skutek zapłaty przez powoda długu pozwanego, za który odpowiadał osobiście, nabył on spłaconą wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty.

Jednocześnie Sąd Okręgowy przypomniał, że pozwany Szpital w porozumieniu zawartym z powodem dnia 4.05.2011 r. potwierdził, że powód po dokonaniu zapłaty na rzecz ww. podmiotów wstąpił w prawa zaspokojonego wierzyciela i stał się wierzycielem w zakresie spłaconej należności głównej i odsetek a także uznał te należności za bezsporne i wymagalne.

Za niezasadny Sąd ten uznał kolejny zarzut pozwanego, że zawarte przez powoda z dostawcami umowy o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielenia poręczeń są nieważne, gdyż, zdaniem pozwanego, naruszają zasady współzycia społecznego, bowiem godzą w zasady rzetelności i lojalności wobec pozwanego.

Sąd Okręgowy zauważył, że zmiana wierzyciela nie pogarsza sytuacji dłużnika (pozwanego) i zmiany zakresu jego zobowiązań a zatem nie można mówić o naruszeniu zasad współżycia społecznego, powołał się przy tym na pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi (z dn. 18 lutego 2009 r., sygn. akt I ACa 41/09).

Podkreślił, że pozwany nie kwestionował ani wysokości swojego zobowiązania, za które zapłacił powód, ani faktu zapłaty – ani też wysokości dochodzonej należności a na skutek zapłaty przez powoda długu pozwanego, za który odpowiadał osobiście, nabył on splaconą wierzytelność do wysokości dokonanej zapłaty. W związku z powyższym Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 140.620,53 zł na podstawie art. 518 § 1 kc.

W konsekwencji uznał, że powodowi należą się także odsetki ustawowe z tytułu opóźnienia w zapłacie należności, o których orzekł na podstawie art. 482 § 1 kc, zgodnie z którym od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa. O odsetkach tych, stanowiących odsetki ustawowe od należności głównej 140.620,53 zł Sąd I instancji orzekł od daty po wytoczeniu powództwa, tj. od dnia 28 marca 2012 roku. Na skutek bowiem wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela powód nabył prawo do żądania od pozwanego dalszych odsetek ustawowych z tytułu zwłoki w zapłacie zobowiązania.

Na podstawie art. 481 k.c. Sąd zasądził też odsetki ustawowe od kwoty pierwotnie objętej żądaniem pozwu 1.027.166,72 zł od daty wytoczenia powództwa, tj. 12 października 2011 roku do dnia zapłaty części należności, tj. do dnia 9 stycznia 2012 roku i od kwoty 449.217,52 zł od dnia 10 stycznia 2012 roku do dnia 21 marca 2012 roku, od kwoty 414.361,33 zł za dzień 22 marca 2012 roku, od kwoty 160.693,41 zł za okres od dnia 23 marca 2012 roku do dnia 27 marca 2012 roku.

Sąd Okręgowy uznał za skuteczne i dopuszczalne w świetle art. 203 § 1 i § 4 k.p.c. oraz art. 479¹³ § 1 k.p.c. cofnięcie pozwu w zakresie należności głównej w wysokości 886.546,19 zł i na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. co do tej kwoty umorzył postępowanie.

O kosztach procesu Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Wyrok ten zaskarżyła apelacją strona pozwana w części zasądzonej należność główną i odsetki, tj. zawierającej rozstrzygnięcie objęte pkt. 2.

Zaskarżonemu wyrokowi strona apelująca zarzuciła:

naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności:

a) art. 53 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 22 października 2010 roku o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. nr 230, poz. 1507) – poprzez przyjęcie, że przepis ten obejmuje wyłącznie przelew wierzytelności, a nie obejmuje poręczenia wierzytelności i spłaty poręczonej wierzytelności, w wyniku których to czynności prawnych następuje zmiana wierzyciela w wyniku wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela.

2) sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału:

a) poprzez przyjęcie, że spełnienie przez pozwanego większej części dochodzonego roszczenia pozbawia zasadności zarzuty pozwanego co do nieważności czynności prawnych poręczeń wierzytelności i spłat poręczonych wierzytelności;

b) poprzez przyjęcie, że zobowiązania do zapłaty należności objętych pozwem powstały wraz z zawarciem przez pozwanego umów kupna czy dostawy artykułów medycznych czy serwisowania sprzętu medycznego, a nie wraz z wykonaniem złożonego przez pozwanego odpowiedniego zamówienia lub zlecenia;

c) poprzez przyjęcie, że umowy o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielenia poręczeń nie naruszają zasad współżycia społecznego;

d) poprzez przyjęcie, że poręczenia powoda na podstawie umów o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielenia poręczeń nie stanowią czynności pozornych naruszających umowne zakazy przelewu wierzytelności objętych poręczeniami powoda.

W konkluzji apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie pkt 2 i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych, jednocześnie jako wniosek ewentualny zgłosił żądanie uchylenia zaskarżonego wyroku w zakresie pkt 2 i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania – przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

W uzasadnieniu apelacji strona pozwana szeroko rozwinęła zarzuty apelacji.

(apelacja k. 524-529)

Strona powodowa wniosła odpowiedź na apelację, polemizując wnikliwie z zarzutami strony pozwanej, wnosząc o oddalenie apelacji i zasądzenie na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

(odpowiedź na apelację k. 536 - 545)

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Apelacyjny w całości podziela dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w tym postępowaniu.

Bezspornym jest, że na dochodzone w niniejszym procesie roszczenie składają się wierzytelności sześciu spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, tj. (...), (...), (...), (...) oraz (...), służące każdej z tych spółek początkowo wobec pozwanego Szpitala a mające swą podstawę w umowach kupna, dostawy artykułów medycznych lub serwisowania sprzętu medycznego, które to umowy strona pozwana zawarła przed dniem 22 grudnia 2010r.

Z każdą z tych spółek strona powodowa zawarła następnie umowy o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielania poręczeń, poręczając spłatę zobowiązań ciążących na Szpitalu wobec każdej z nich.

W tym postępowaniu bezsporne jest istnienie zobowiązań Szpitala wobec każdej z tych spółek, wysokość tych zobowiązań mająca swe odbicie także w fakturach wystawionych Szpitalowi przez spółki jako wierzycieli, fakt nieuregulowania przez Szpital tych zobowiązań, zawarcie umowy poręczenia przez spółki ze strona powodową i zapłata przez stronę powodową spółkom wierzytelności pozwanego Szpitala. Natomiast strona pozwana kwestionuje ważność tych umów, zarzuca także ich pozorność oraz sprzeczność z zasadami współżycia społecznego.

Przechodząc kolejno do tych zarzutów należy podnieść następujące kwestie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego niezasadny jest zarzut nieważności umów poręczenia zawartych przez stronę powodową z kontrahentami strony pozwanej, a na tej podstawie w głównej mierze oparte było żądanie oddalenia powództwa.

Przede wszystkim należy rozważyć, czy tak jak twierdzi strona pozwana przepis art. 53 ust. 6 nieobowiązującej już obecnie ustawy z dnia 30 sierpnia 1991r. o zakładach opieki zdrowotnej w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 22 października 2010 roku o zmianie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. nr 230, poz. 1507), która weszła w życie w dniu 22 grudnia 2010 r. ma w niniejszym procesie zastosowanie do oceny ważności umów poręczenia zawartych przez stronę powodową z wyżej wymienionymi spółkami-wierzycielami pozwanego Szpitala. Zgodnie z art. 4 cyt. ustawy nowelizującej ustawę z dnia 30 sierpnia 1991r. o zakładach opieki zdrowotnej (dalej jako u.z.o.z.),

art. 53 ust. 6 u.z.o.z. stosuje się do zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, powstałych po dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej, tj. po dniu 22 grudnia 2010 r. Natomiast źródłem zobowiązań pozwanego Szpitala są umowy zawarte z każdą z ww. spółek przed tą datą. Wprawdzie strona apelująca wywodzi, że skoro płatności miały być realizowane sukcesywnie za wykonaną dostawę przedmiotu umowy, to konkretyzacja zobowiązania następować nie w momencie zawarcia umowy, jak twierdzi Sąd Okręgowy, czy złożenia zamówienia, jak chciałby powód, lecz w chwili dostaw zamawianych towarów lub usług, gdyż dopiero wówczas ujawnione były i sam przedmiot zobowiązania niepieniężnego wykonawcy i odpowiadająca mu kwota zobowiązania pieniężnego pozwanego. Z takim stanowiskiem nie można się jednak zgodzić. Jak wskazał Sąd Najwyższy w cytowanej także przez stronę apelującą uchwale z dnia 20 kwietnia 2012r, (III CZP 10/12, OSNIC nr 10/2012, poz. 117) utożsamia ono bowiem powstanie zobowiązania z wymagalnością roszczenia wynikającego ze zobowiązania (wierzytelności), gdy tymczasem są to dwie różne instytucje. Źródłem zobowiązania może być w szczególności, jak w stanie faktycznym niniejszej sprawy, umowa, natomiast wymagalność wierzytelności dotyczy już istniejącego zobowiązania i stwarza możliwość skutecznego dochodzenia przed sądem roszczenia majątkowego bez ryzyka oddalenia z powodu jego przedwczesności. Problemem wymagalności zajmował się także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lutego 1991 r., III CRN 500/90 (OSNCP1992, nr 7-8, poz. 137).

Bez względu jednak na stanowisko co do chwili wymagalności wierzytelności, trzeba podkreślić, że istniejąca wierzytelność może być wymagalna albo niewymagalna. Z tego punktu widzenia należy przyjąć, wbrew stanowisku apelującego, że w okolicznościach niniejszej sprawy zobowiązania pozwanego powstały przed 22 grudnia 2010r., czyli przed wejściem w życie art. 53 ust. 6 u.z.o.z. A zatem zgodnie z art. 4 ustawy nowelizującej z 2010 r. przepis ten, jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy, nie ma zastosowania do zobowiązań będących przedmiotem roszczeń strony powodowej w tej sprawie. Tak więc twierdzenie strony pozwanej o rzekomej nieważności umów poręczenia długu tylko dlatego, że brak było zgody na ich zawarcie przez podmiot, który utworzył zakład opieki zdrowotnej nie może odnieść skutku, skoro przepis ten w brzmieniu nadanym mu przez ustawę nowelizującą u.z.w.z. w dacie powstania przedmiotowych zobowiązań pozwanego Szpitala w ogóle nie obowiązywał.

W tej sytuacji bezprzedmiotowym jest czynienie pogłębionych rozważań w związku z zarzutem apelacyjnym czy umowa poręczenia zawarta przez stronę powodową ze spółkami była w istocie „czynnością prawną mającą na celu zmianę wierzyciela”, a więc taką o której mowa w znowelizowanym art. 53 ust. 6 u.z.w.z., czy też nie miała takiego charakteru.

Jedynie na marginesie Sąd Apelacyjny dostrzega, że wśród produktów finansowych oferowanych przez stronę powodową znajduje się także produkt nazwany gwarancją, zabezpieczający dostawcom terminowość płatności za wykonane świadczenia a jednocześnie odbiorcom (w przedmiotowej sprawie - pozwanemu Szpitalowi) dodatkowy okres finansowania, oparty na umowie poręczenia i wykorzystany w przypadku objętym sporem. Umowa przelewu wierzytelności uregulowana w art. 509 i nast. kc i umowa poręczenia prowadząca, po jego wykonaniu, do wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela (art. 518 § 1 kc) jak już wielokrotnie podkreślały sądy w swych orzeczeniach, w tym także – Sąd Najwyższy, są różnymi instytucjami prawa cywilnego, możliwymi do realizacji niezależnie od siebie i nie można mówić, by spłata cudzego długu, np. w wykonaniu umowy poręczenia i wstąpienie w ten sposób w prawa zaspokojonego wierzyciela, mogła stanowić obejście zakazu cesji (jeśli wynikał on z ustawy, zastrzeżenia umownego lub właściwości zobowiązania). Takie stanowisko prowadziłoby wprost do absurdalnego wniosku, że możliwość obejścia prawa stworzył sam ustawodawca.

Nadto analizując treść umów zawartych przez stronę powodową z przedmiotowymi spółkami, w ocenie Sądu Apelacyjnego uznać należy, że odpowiada ona w swej treści umowie poręczenia a nie umowie cesji (art. 509 i nast. kc). Treścią tych umów jest bowiem spłata zobowiązań dłużnika, za którego powód poręczył w przypadku nie wywiązania się przez dłużnika z obowiązku zapłaty wymagalnych zobowiązań, nie zaś bezpośredni przelew wierzytelności na inny podmiot przez wierzyciela. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 kwietnia 2008 roku (IV CSK 39/08, LEX nr 424361) „W przypadku umowy poręczenia nie dochodzi do przeniesienia wierzytelności na skutek czynności prawnej wierzyciela, ale do nabycia wierzytelności z mocy samego prawa przez osobę trzecią (poręczyciela), która

splaca wierzyciela (art. 518 § 1 kc). Nie można utożsamiać dwóch odrębnych instytucji prawa cywilnego w sytuacji, gdy ustawodawca w sposób wyraźny je różnicuje”.

W tym miejscu podnieść też trzeba, że dyrektywa badania zamiaru stron i celu umowy, zawarta w art. 65 § 2 kc, dotyczy tylko wykładni treści umowy, może więc być stosowana jedynie w przypadku niejasności co do jej treści. Nie można przy jej wykorzystaniu zmieniać treści umowy, zwłaszcza jeśli została ona zawarta na piśmie i tym bardziej gdy została zawarta przez podmioty działające w obrocie gospodarczym. Nie można powoływać się na to, że zgodnym zamiarem stron było zawarcie odmiennych, istotnych postanowień umowy niż te, które zostały pisemnie wyrażone (tak też SN w wyroku z dnia 9 maja 2001 r., sygn. akt II CKN 444/00, Lex 52639).

Wiąże się z tym zagadnieniem także podniesiony przez stronę pozwaną zarzut pozorności umowy poręczenia. W uzasadnieniu wyżej cytowanego wyroku z dnia 24 kwietnia 2008r. (IV CSK 39/08, Lex nr 424361) Sąd Najwyższy zaakcentował, że „pozorność umowy jest okolicznością faktyczną i jako taka podlega ustaleniu przez sądy meriti”. Skoro więc jest okolicznością faktyczną, to strona, która powołuje się na tę okoliczność obowiązana jest ją udowodnić, natomiast dowodu takiego strona pozwana nie przeprowadziła (art. 6 kc) ani w postępowaniu I-szo, jak również II-go instancyjnym. Nie wykazała bowiem, w świetle przedstawionych okoliczności faktycznych, że strony tych umów poręczenia w rzeczywistości zmierzały do ukrycia umowy innej czynności prawnej, w tym sugerowanej umowy przelewu wierzytelności, co jednak, w świetle konstrukcji i przede wszystkim sposobu realizacji umowy poręczenia przez Spółkę (...) oraz dostawców pozwanego, który został udokumentowany zarówno dokumentami prywatnymi oraz zrównanymi pod względem mocy dowodowej z dokumentami urzędowymi, potwierdzeniami przelewów, wyłącza możliwość uznania, iż oświadczenia woli, zawarte w dołączonych do pozwu umowach o współpracy (...) stanowią kwalifikowaną postać pozorności i jako takie wobec umownego zakazu wpływają na bezskuteczność zawieszoną umów poręczenia.

Wreszcie – co do zarzutu, że umowy poręczenia łączące stronę powodową i spółki, będące kontrahentami pozwanego Szpitala, naruszają zasady współzycia społecznego. Strona skarżąca formułując ten zarzut, na jego uzasadnienie przytoczyła wprost fragment uzasadnienia cytowanego już wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2008r. (IV CSK 39/08, Lex nr 424361), nie starając się wykazać, na czym konkretnie w przedmiotowej sprawie miałyby polegać naruszenie i jakich zasad współzycia społecznego. Nie może odnieść skutku powtórzenie przez stronę apelującą za Sądem Najwyższym, że sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, nie dające się pogodzić z zasadą rzetelności i lojalności wobec kontrahenta i naruszające jego uzasadniony interes, jest takie zabezpieczenie wierzytelności, w wyniku którego – w przypadku opóźniania się przez dłużnika ze spełnieniem świadczenia i przy jednoczesnym spełnieniu tego świadczenia przez poręczyciela – nastąpi bez udziału dłużnika głównego skutek w postaci wejścia osoby trzeciej w miejsce dotychczasowego wierzyciela. Nie jest bowiem naruszeniem tych zasad skutek w postaci wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela osoby, która spłaciła dług w wyniku umowy poręczenia, jeśli zważyć, że zmiana wierzyciela w żaden sposób nie pogorszyła sytuacji dłużnika, nie zmienił się bowiem zakres jego zobowiązania, a wierzyciel – zarówno poprzedni, jak i obecny – dysponują tymi samymi instrumentami egzekucji długu, że wierzyciel miał prawo zabezpieczyć swoją wierzytelność i że realizacja umowy poręczenia (prowadząca do zmiany wierzyciela) zależała wyłącznie od zachowania dłużnika. Argumentem tym nie jest oczekiwanie, że w przypadku nie spełnienia przez dłużnika świadczenia pieniężnego, jego umowni kontrahenci nie wystąpią z wnioskami egzekucyjnymi. Nie można także odmówić zasadności twierdzeniu strony powodowej, że skoro strona pozwana sama narusza zasady współzycia społecznego nie regulując wierzytelności i nie wykonując przyjętych na siebie w umowie zobowiązań, to nie może skutecznie żądać ochrony wynikającej z art. 5 k.c.

Nadto przeciwko zarzutom pozorności umów poręczenia oraz ich sprzeczności z zasadami współzycia społecznego, przeczy zarówno sam fakt zawarcia między stronami niniejszego procesu porozumienia nr (...) w sprawie restrukturyzacji zobowiązań, jak również treść tego porozumienia, w którym strony deklarowały „dążenie do ugodowego określenia zasad spłaty zobowiązań Szpitala, poręczonych i zapłaconych przez Spółkę w kwotach i dniach określonych w załącznikach nr 1-32 na podstawie uprzednio zawartych umów o współpracy w zakresie obsługi wierzytelności i udzielaniu poręczeń, pomiędzy Spółką, a: (...) Sp. z o.o., (...) Sp. z o.o., (...) Sp. z o.o., (...) Sp. z o.o.,

(...) Sp. z o.o., (...) Sp. z o.o.” (§1 porozumienia – k. 346). Gdyby bowiem umowy te były pozorne i sprzeczne z zasadami współzycia społecznego, przez co krzywdziły by stronę pozwaną, nie doszło by do zawarcia tego porozumienia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację strony pozwanej jako niezasadną (art. 385 kpc), orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 98 §1 kpc w zw. z art. 108 §1 kpc w zw. z § 6 pkt 6 i § 13 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (...) Dz. U. 163/2002, poz. 1348.